

VIISAUTTA ETSIMÄSSÄ II

Väinö Hotti

(nettikuva)

Samalla viivalla

USKO, TIEDE JA RAAMATTU,
Tapio Puolimatka: (Uusi Tie,
2007, s.550).

Väliotsikot ia teh. VHn

*”Perustavia oletuksia vertailtaessa **kenellä tahansa** ihmisellä on edellytykset arvioida ihmistieteellisten ja **teologisten tutkimustulosten pätevyyttä**” (emt.s.13)*

*”tavallinen raamatunlukija, joka tuntee Vanhan testamentin perusteellisesti, **saattaa pystyä tekemään tekstille paremmin oikeutta kuin sen tulkintaan erikoistunut eksegeetti**, joka etsii tulkinta-avainta kreikkalais-roomalaisesta kulttuurista” (14).*

*”älykkäät ja oppineet ihmiset voivat Raamattua tutkiessaan syllistyä karkeisiin virheisiin ja olla siltä osin **tyhmempiä kuin tavalliset maallikot**” (37).*

*”Akateeminen menestys perustuu siihen, että tutkija pystyy sanomaan jotakin **uutta ja huomiota herättävää**” (49).*

*”Ihminen on parantumattomasti uskonnollinen olento niin, että jos hän ei avaudu airdolle Jumalan ilmoitukselle, hän luo tälle ilmoitukselle korvikkeen, jonkin myyttisen rakennelman, **joka sitten ohjaa myös hänen ajatteluaan ja tieteellistä tutkimustaan**” (68).*

(nettikuva)

HEIKKI RÄISÄNEN

10.12.1941 - 30.12.2015

*”Koska **Räisäsellä** on ollut merkittävä asema suomalaisessa eksegeettisessä tutkimuksessa, hänen näkemyksellään on ollut tässä suhteessa suuri vaikutus. Siksi esittelen seuraavassa Räisäsen näkemyksen osakseen saamaa kritiikkiä. Tämän kritiikin valossa Räisäsen kannanottoa voidaan ehkä pitää yhtenä **esimerkkinä siitä, miten merkittävän oppineen arvostelukyky voi pettää**” (emt.s.60).*

Ateismi – älyllistä epärehellisyyttä

*”Koska ihminen on rajallinen olento, hänen on mahdotonta tehdä tutkimusta ilman **esiyymmärrystä**, jonka valossa hän jäsentää tutkimuskohdettaan” (63).*

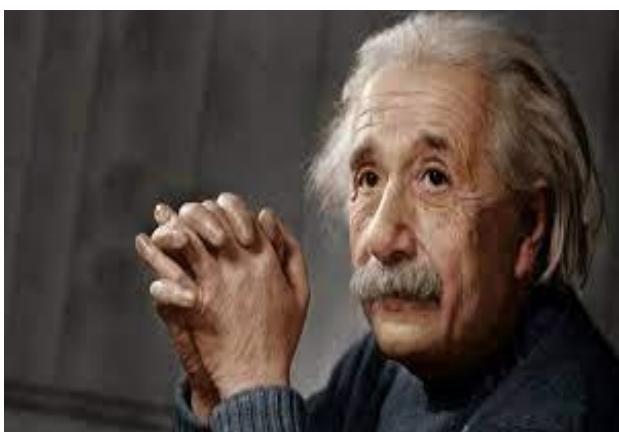
*”ateismi on pohjimmaltaan **itsepetosta**”...”että teeskentelemme itsellemme, ettemme tiedä jotakin, mitä me todellisuudessa tiedämme”...kaikilla ihmisillä on pohjimmaltaan tietoa Jumalasta. Jumalan kieltäminen merkitsee Uuden testamentin mukaan **älyllistä epärehellisyyttä**...- (Room.1:20)” (90).*

*”Myös Raamattuun itseensä sisältyy käsitys järjellisydestä, käsitys oikeasta järjen käytöstä...Raamattu pyrkii herättämään ihmisessä itsekriittistä tietoisuutta: rajallisen ihmisen ei tule kuvitella liikaa omasta kyvystään määrittää todellisuutta **itsestään käsin**” (99).*

”Järki on itsessään hyvä Jumalan lahja, mutta syntiinlangennut ihminen voi käyttää sitä pönkittämään omaa ylpeyttään ja itseriittoisuuttaan. Järki muuttuu ”paholaisen lempihuoraksi” kun se pyrkii toimimaan riippumattomana Jumalan ilmoituksesta” (100-101).

*”Usko Jumalaan ei ole ajattelun primitiivinen vaihe, joka ajattelun kehittyessä sivuutetaan, vaan se on **edellytys maailmankaikkeuden oikealle kuvaukselle**, jonka ymmärtäminen selvenee ajattelun kehittyessä” (113).*

*”**Naturalistinen kertomus uskonnon ja tieteen vastakkainasettelusta on murtunut. Se on paljastunut myyttiseksi kertomukseksi vailla todellisuuspohjaa**” (131).*

(nettikuva)

ALBERT EINSTEIN
14.3.1879 - 18.4.1955

*”Einstein puolestaan sanoi, että **tiede ilman uskontoa on rampa ja uskonto ilman tiedettä on sokea**” (131).*

(nettikuva)

ISAAC NEWTON

4.1.1643 – 31.3. 1727

Ihmisen älyllinen pätevyys

”Ihmisen älyllisiin kykyihin on mielekästä luottaa, koska ihminen on Jumalan kuvaksi luotu olento” (133).

”Ilmoitus tarjoaa meille ainutlaatuista tietoa ensisijaisesti siitä, millainen olento Jumala on. Tähän tietoon perustuu myös tieto siitä, millainen olento ihminen on, koska ihminen on luotu Jumalan kuvaksi” (311).

*”on mahdollista uskoa ihmisen älyllisten kykyjen luotettavuuteen vain jos pitäydytään supranaturalistiseen näkemykseen, että **ihminen on Jumalan kuvaksi luotu olento**” (115).*

*”Koska teismien mukaan **Jumala on luonut ihmisen älylliset kyvyt**, on perusteita olettaa, että ihmiselle on luotu edellytykset totuuden löytämiseen. Niinpä teistillä on peruste uskoa, että älylliset kyvyt on suunniteltu sellaisiksi, että ne antavat oikein toimiessaan tietoa todellisuudesta. Siten teismi on sopusoinnussa järjellisyiden ja tiedon kanssa, mutta ateismi ei tarjoa perusteita pitää inhimillistä tietoa luotettavana yleensä, ja erityisesti se tekee vaikeaksi uskoa arvointuitioiden ja abstraktin päättelyn tiedolliseen perusteltavuuteen” (305-306).*

*”Naturalistisen tieteen ja filosofian ongelmana on, että se etsii varmuutta sellaisesta, mikä rajallisuutensa takia ei voi tarjota lopullista varmuutta. **Ihmisen***

järkeen ei ole mahdollista perustellusti luottaa, ellei järjen alkuperä ole järjellinen” (332).

*”Kristinuskossa suhtaudutaan hyvin epäilevästi ajatukseen, että ihminen pyyteettömästi etsisi totuutta ja olisi valmis asettamaan totuuden oman etunsa edelle. Ihmistä ei yksiselitteisesti luonnehdi pyrkimys totuuden löytämiseen vaan **tätä pyrkimystä vääristää taipumus itsepetokseen**. Siksi itseymmärrys ja itsekriittisyys edellyttävät peiliä, josta käsin ihminen voi nähdä itsensä totuudenmukaisessa valossa. **Tällainen peili hyödyttää ihmistä vain, jos hän saa jostakin rohkeutta katsoa siihen ja kohdata itsensä rehellisesti sen valossa**”* (164).

*”Ylpeys vaurioittaa ihmisen kykyä tuntea Jumala, koska **ylpeä ihminen haluaa olla maailmankaikkeuden keskus**”* (165).

*”Alkukristityt omaksuivat Vanhan testamentin näkemyksen, jonka mukaan **ihmissydän on niin petollinen, ettei ihminen pysty tuntemaan itseään ilman Jumalan ilmoituksen apua**”* (166).

*”Jumala ei ole osa kosmosta...Jumalan tuntemiseksi **on välttämätöntä tutkia kahta hänen kirjoittamaansa kirjaa, Raamattua ja luontoa**”* (174).

*”Kristillisen käsityksen mukaan luomakunta ei ole itsessään jumalallinen. Se kyllä julistaa Jumalan kunniaa, mutta ei omaa kunniaansa. Jumala on erillinen luomakunnasta...Luomakunta on suuri taideteos, joka on lähtenyt Jumalan kädestä...luonto ja Jumala käsitetään toisistaan erillisiksi. Tämä poistaa kaikki esteet luonnon tutkimiselta. **Luontoa on lupa tutkia, ja sitä on velvollisuus tutkia, koska se on Jumalan kirjoitusta**”* (175).

Raamattu on luotettava

*”Uusi testamentti ymmärtää Kristuksen Jumalan Sanaksi, joka on kaiken järjellisyyden perusta. **”Hänessä ovat kätkeytyinä kaikki viisauden ja tiedon aarteet.”*** (Kol.2:3.) (161).

*”kristillinen seurakunta on pitänyt Raamattua kokonaisuudessaan luotettavana kristinuskon alusta asti. Kristillinen ajattelu ei erota pelastusta koskevia totuuksia historiallisista totuuksista, **koska Jumalan pelastustyö on toteutunut historiassa**”* (179).

*”**Uuden testamentin kirjoittajat luottivat Vanhan testamentin historian kaikkiin yksityiskohtiin...**”Mutta laista ei häviä piirtoakaan, ennemmin katoavat taivas ja maa”* (Luuk.16:17) (183).

”Oman ennakkoluuloisuuden ja pahuuden kohtaaminen on ihmiselle mahdollista vain Kristuksen armon varassa. Muuten oman pahuuden kohtaaminen on ihmiselle liian musertavaa. Oman pahuuden kohtaaminen on kuitenkin edellytys ihmisen itsekriittisyydelle” (196).

”Jumalan henkäys loi Raamatun sanat samalla tavalla kuin Jumalan henkäys loi maailmankaikkeuden” (201).

”Sanainspiraatiolla tarkoitetaan käsitystä, jonka mukaan Jumala antoi ihmisille sekä sisällön, jonka hän tahtoi tulevan kirjoitetuksi että ne sanat, jotka ilmaisevat tuon sisällön” (201).

*”Raamattuun sovellettuna sanainspiraation käsite tarkoittaa sitä, **että Jumala hallitsee kirjoitustyötä, mutta hän ei lamaannuta ihmispersoonaa vaan innostaa sen parhaimpaan suoritukseensa**” (202).*

*”Jumala pystyy valitsemaan itselleen ihmiset, joiden kautta hän pystyy välittämään sanansa puhtaana. Nämä ihmiset pääsevät osalliseksi yliluonnollisesta inspiraatiosta, joka välittää heille Jumalan totuuden sellaisella tavalla, että **he tulevat sen valtaamiksi**” (204).*

Tiede on kaiken mitta?

”Kun sanotaan, että tiede on olevaisen mitta, oletetaan, että tieteellinen tieto tavoittaa koko todellisuuden. Tällöin oletetaan, että päättymättömän tieteellisen tutkimuksen tuloksena saavutetaan tieto koko olevaisesta” (262).

”Tieteen menetelmillä ei ole mahdollista ratkaista kysymystä olevaisen alkuperästä ja ihmiselämän tarkoituksesta” (265).

*”Yksi keskeinen motiivi, jonka tulisi ohjata tutkijan työtä, on **rakkaus totuuteen**. Rakkaus totuuteen on edellytys tieteellisen työn luotettavuudelle, mutta se ei seuraa luonnostaan pelkästään siitä, että ihminen on järjellinen olento. Ihmisen järjellisyys voi johtaa hänet myös tavoittelemaan omaa etuaan ja asettamaan sen ensisijaiseksi totuuteen nähden silloin, kun ne ovat ristiriidassa keskenään” (277).*

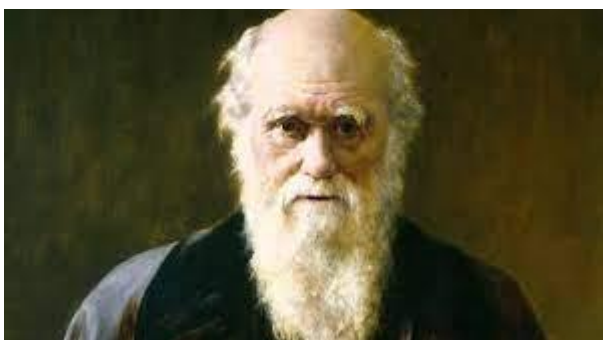
*”Ihmisen arvokäsitykset puolestaan ovat sidoksissa siihen, **miten hän ymmärtää ihmisen alkuperän ja ihmiselämän tarkoituksen**” (278).*

*”ettei ongelma ole pelkästään niissä, jotka samaistuvat Paavaliin vaan yhtäläillä niissä, jotka eivät halua samaistua häneen. Jokaisella on jokin suhde Paavalin argumenttiin ja tämä ohjaa kunkin tulkintaa Paavalista. Se, jonka on helppo samaistua Paavaliin **saattaa vaatia Paavalin auktoriteettia itselleen**. Sellainen taas,*

jonka on vaikea samaistua Paavaliin saattaa etsiä sellaista auktoriteettia, jonka varassa voi vastustaa Paavalia” (279).

”**Nietzschen** mukaan ihminen voi olla täysin vapaa vain jos Jumala on kuollut. Siispä ihmisellä on tarve torjua Jumala pois tietoisuudestaan” (282).

”Jos ihminen on henkilökohtaisessa elämässään kyvytön kohtaamaan totuutta itsestään ja suhtautuu kysymyksiin ennakkoluuloisesti, **samat ennakkoluulot siirtyvät myös tieteelliseen tutkimukseen**” (283).

(nettikuva)

CHARLES DARWIN
12.2.1809 – 19.4.1882

”Minussa herää aina hirvittävä epäily, onko ihmismielen muodostamilla vakaumuksilla mitään arvoa, ovatko ne ollenkaan luotettavia, ottaen huomioon, että ihmismieli on kehittynyt alempien eläinten mielistä. **Luottaisiko kukaan apinan mielessä kehittyneisiin vakaumuksiin, jos sen mielessä on yleensä mitään vakaumuksia.** (Darwin 1887:1:315-316.)” (304).

”Kristillisen supranaturalismin mukaan Jumalan ilmoituksen seurauksena ihminen tietää jotakin, mitä hänen ei muuten olisi ollut mahdollista tietää” (310).

”**Mitään yksityiskohtaa ei voi ymmärtää oikein, jos sitä ei suhteuteta oikeaan käsitykseen kokonaisuudesta. Oikea kokonaiskäsitys auttaa erottamaan olennaisen epäolennaisesta, tärkeän vähemmän tärkeästä**” (312).

”Jeesuksen keskeinen kritiikki aikansa oppineita vastaan on, että **he ovat sokeita ja kykenemättömiä erottamaan olennaisia asioita epäolennaisista**” (165).

”Kristillisen supranaturalismin mukaan ihmiselle on syntiinlangenneessa tilassaan ominaista itsepetostaipumus, ihminen tarvitsee rohkeutta kohdata totuus itsestään. Koska itsepetostaipumus saa ihmisen muodostamaan liioitellun myönteisen kuvan itsestään, **ihminen tarvitsee rohkeutta kohdata oma pahuutensa.** Ihminen tarvitsee myös vapautusta syyllisyydestään, jonka itsetuntemus hänelle paljastaa. Syyllisyyden taakka on ihmiselle niin vaikea kantaa, **että hän välttää tuntemasta todellista syyllisyyttään, jos hänellä ei ole tietoa siitä, miten hän voi syyllisyydestä vapautua**” (313).

(nettikuva)

HERMAN DOOYEWEERD

7.10.1894 – 12.2.1977

*”Kristus on Dooyeweerdin mukaan tieteellisen ajattelun perimmäinen lähtökohta, sen **Arkhimedeen piste**, josta käsin koko todellisuus tulee ymmärrettäväksi ja tieto saa perustelunsa” (331).*

*”Todellisuutta ei pystytä tyydyttävällä tavalla selittämään pelkästään luonnollisten tekijöiden ja tapahtumakulkujen varassa. Todellisuus on perimmältään yhtenäinen: koko todellisuus voidaan ymmärtää sen alkuperästä käsin. Siksi Kristus on tieteellisen ja filosofisen ajattelun perimmäinen lähtökohta, **Arkhimedeen piste**” (133).*

”Jumalan ilmoituksen tarjoama varmuus ei vapauta älyllisestä pohdiskelusta vaan se vapauttaa älylliseen pohdiskeluun.

*Naturalistisen tieteen ja filosofian historia osoittaa, että jos ihminen ei tunnusta Jumalan sanallista ilmoitusta, **hän päätyy jumalallistamaan oman ajattelunsa ja oman tieteensä**” (332).*

*”Ihmisen suurin ongelma ei ole oman rajallisuuden ja katoavaisuuden, vaan **oman pahuuden kohtaaminen**” (333).*

*”Kristuksen tuntemisella on siten keskeinen merkitys tutkijan itsekriittisyyden kehittämisessä. **Koska Kristuksen sijaisovitus tarjoaa ihmiselle anteeksiantamusta, ihminen uskaltaa kohdata oman pahuutensa**” (334).*

*”Kristuksen ristinkuolemassa yhdistyy myös kunnia ja häpeä tavalla, **joka luo pohjan älylliselle rohkeudelle**. Voidakseen tuntea totuuden ihminen ei saa pelätä yleistä mielipidettä ja oman kunnian menetystä. Hänen tulee olla valmis omaksumaan käsitys sillä perusteella, että hän on vakuuttunut sen totuudesta, ei siksi, että sen avulla voi saavuttaa ihmisen suosion” (336).*